

L a t w e e f c h u   A w i s e s .

Dr. 16. Zettortdeenâ 19tâ Aprila 1834.

Geraftas leetas.

I. Rahds swetschu lehjeis Londonê, baggats tappis, atfazziya farwu ammatu un nopirfahs muischeli, tur farwas naudas un farwas dsihwibas bes darbeem preezatees gribbedams, bet kahdus mehneschus tâ dsihwojis winsch to jaunu swetschu lehjeju, kas winna weeta bija eegahjis, luhdse, lai tas winnam walku dohtu, tannis deenas, kad taukus kause, us pilssehtu nahkt un pee kaufeschanas palihdseht.

2. Rahds wihrs, kas brandwihna bohdi bija turrejis, un zaur dshrejeem mantu krahjees, atstahje scho ammatu. Bet eerastu leetu newarreja tik ahtri atstahkt. Mubhu wezs schenkeris eeraddis smelt un pildihkt, fahze weenu leelu muzzu ar uhdeni pildihkt, un kad schi bija pilna, winsch to uhdeni pa kohrtelehm isfmehle un to atkal zittâ muzzâ eelehje. Sawas dohmâs winsch wehl bija schenkeris.

3. Rahds flakteris (meefneeks) labbu nandu krahjees atstahje arri farwu ammatu; bet winsch newarreja farwu aprastu darbu aismirst, winnam atkal luste usnahze, lohpus kaut, un winsch farweem draugeem laide sinnu, fa winsch ikneddel buhschoht weenu jehru kaut, bet lusteschana s deht ween.

4. Rahds wezs schihds, kam wezza, flummiga un erriga seewa bija, mehdsse wissur, kur ween nahze, gaustees, fa winsch tahdu krushtu ne spehjoht ilgaki panest. Man jaisnihkt zaur farwu seewu! tas bija winna pirmais wahrds, kad tas ar zitteem laudim sagahje. Pehz kahda laika winsch gauschi raudadams eenahze weenâ muischâ, kur winsch daudsfreis farwas behdas bija fuhdssejis un farwu firbi isgahjis. Tee kungi prafsiya: woi tad tawa seewa wehl us gultu gull? Schihds jo stipri fahze raudahkt un nopuhstees,

un schnukschedams atbildeja: ah! Deewam schehl! winna irr nomirruft, un nu es esinu weens pats. Winnas flummiba un erroschana man jaw bij eerasta leeta!

Ihfa pamahzifchana,
fâ auglu = kohki audsinajami, stahdami un kohpjami.

(Stattees Nr. 15.)

II. Kâ kohku = stahdini kohpjami.

Pirmâ gaddâ.

Aprila jeb Mei mehnesht usdihgs tawi graudini. Pastahwigi fausâ laikâ apleij tohs wakkarôs ar tekkoschu uhdeni; tatschu irr labbak, kad winnus nekad ne wajjaga apleet. Ja stahdini pa beesi stahw, tad iswelz Juhni mehnesht tohs pahrejus ahra. Schohs pahrstahdi zittâ dohbê un apehno kahdas deenas fa faule ne peenahkt. Turri wissus no sahlehmi tihrus.

Ruddeni apfeds tohs kohzinus ar sfujahm lai sakti ne peenahkt. Tohs gar mallu stahwedamus leelakus kohzinus warri pahrstahdiht.

Dhtrâ gaddâ.

Pawaffari tihri laiku tohs stahdinus no sahlehmi. Utmihktini stary winneem semmi. Lufko, woi pelles un kumji pee saknehm naw nahkusch, un isdeli tohs, fâ appaksch VI. mahzihst irr.

August mehnesht fataift semmi sfohlai, kahdâ klajâ weeta un ne wissai leesâ semmê. Kur sahle labbi aug, irr ta labbaka weeta. Tai wajjag weenu gaddu papreeksch usartai buht. Slapja, mahlaina un purra semme negeld. Usroh; to semmi ittin dsiltu (wissmasak 1½ lihds 2 pehdas dsiltu).

Oktober un November mehnesht iszell lehnam

tohs stahdu-kohzinus ar schkippli un stahdi fko-
lä. Tatschu irr labbak, kad to barra laifu pa-
waffari, jo seemas salua stahditus kohzinus lehti
uo semures iswelf.

Nogrees winneem ar assu nasi to meeta sakni
lihds puffei. Taupi tahs smalkas fahnu saknites.
Paihfini tohs stahdinus lihds 6 pumhuri. Bet
kad kohzini spirgti, labbi saknohti un ne garraki
ka kahdas 2 pehdas irr, tad newaijaga winnus
paihfinacht. Saseen tohs buntites un eerohz
semme, lai winnu saknes ne iskalst, ja tu tohs
effi iszehlis un tuhda newarri woi negribbi pahr-
stahdiht.

Kohku fkohta.

Kahrto un ezze to August mehnesi usraktu sem-
mi smalku un lihdsenu. Laifi pehz schnobri ik 2
pehdas bedrites, 1/2 pehdu dsittas. Sausa laika
eeleez stahdinu saknes kahda traufa ar uhdeni.
Stahdi tohs teescham pehz schnobri tannis bedri-
tes, drufzin dsittak, ne ka tee papreeksch bija.
Stahdidams turri kohzinu ar kreisu kohku; is-
platti tahs smalkas fahnu saknites ka peenah-
kabs, laifi tad to stahdinu krattidams irdenu sem-
mi us saknehm, kamehr winnas gluschi apflah-
tas un ta bedre pilna irr. Ja saufs gais un
semme iskaltnsi, jeb wairak smilschaina, sinagga
un zeeta, tad war to eestahditu kohzinu papil-
nam apleet. — Utzell tad schnobri 2 pehdas tah-
tak un stahdi ta joprohjam.

Peesihme rahditaja, no kahdas kohzinu kahr-
tas katra rehja irr. Pirmä gaddä warri tu win-
nu starpä zittas ehdamas leetas seht.

III. Kä jauni Kohzini pagohdinajami.

T r e s c h ä g a d d ä.

Utmihsstini semmi starp kohku rehjam ar kapli
allaschin. Turri winnu tihru no sahlehmu. Bet
nedarri to lectus laika jeb kad dikti saus. Sar-
gees ka ne eewaino saknes un zelmu. Ja kahda
sakne plikka tappuffi, tad apsebs to ar semmi.

Zsbeldi kurinjus un pelles, kad tee pee koh-
keem nahk. Nogrees saknu atwaffas. Ne ais-
mirsti semmi uskapeht, tik drihs ka sahle rah-
dabs.

Ruddeni taula tohs garrakus kohzinus.

Zettortä gaddä.

Utmihsstini laifu ar kapli semmi. Teem is-
gahjuschu rudden laulateem kohzineem atraifi
tahs pahrseetas weetas, kad tee pirksa garrumu
auguschu.

Kad pohteschanas=farrini jakrahj.

Krahj laifu ruddeni un seemä pohteschanas
farrinus no labbi augligeem un stipreem kohkeem,
arri no wislabbakas slaffas. (No punduru jeb
semnirumpigeem kohkeem irr tee labbaki.)

Sargees no uhdens- un auglu=sarreem. Divu
lihds 3 gaddu wezzi sarri lahga ne aug; ka tahdi
augligaki effoht, naw teesa.

Lihds pohteschanas laikam glabba tohs pohste-
schanas farrinus semme ehnamä weeta.

Merz un April Mehnesi eesahz kaulinu auglu-
kohkus papreekschu pohteht.

I) Kä jalaula; kas ta wissulabbaka
pagohdinaschana masu kohku.

Laulaschanai derr kohzini, kas tik resni irr, ka
rakstama spalwa. Grees scho no weenas puffes
stihpi bet lihdseni, ta ka tas greesuns 1 1/2 tuelles
garsch ka firnas kahja isstakthas; grees tapat
arri to pohteschanas farrinu, kam 2 lihds 3 pum-
puri irr, ta ka abbi greesumi ittin weenadi irr un
kohpä derr. Abbeem tadeht waijaga no weena
resnuma buht, ka kohks wirf kohka, serde wirf
serdes, misa wirf misas nahk, kad winnus sa-
leek kohpä. Ur kreisas rohtas ihkschki un malleju
pirksu turri to pohteschanas farrinu pee zelna
zeeti, un saseen to weetu ar schahdu

f e e n a m o r

Nemm gabbalu audekla, sagrees to schauras
strehmelés, jeb labbak schauru plahnu wehrdina-
bantiti, sawaffo to plahni ar pohstwaschu; un
ar scho aptimm laulatu weetu. Kad kohzinsch
kahdu puss pirksa garrumu audsis irr, tad at-
schwabbini drufzin to pahrseetu weetu, un nonemm
winnu ne ilgi pehz tam gluschi.

Pee fih me fchana. Kad nepohchtehts kohzinsch
dauds resnaks irr, ne ka laulafchanas sarrinsch,
tab greef tapat ka nupat mahzihts tappe, un
peeleez kohka fahnös to sarrinu, tä ka misa
wirf misas nahf. To greefumu warr tad gar-
raku taisiht, ne ka augfchâ peeminnehts.

Za laulafchana noteek wifslabbaki paravaffari,
bet warr arri ruddeni un wiffu seemu zauri notift,
fad tiffkai gaisb to palauj. Wiffus kohkus, kam
ihfeschka resnumb irr, waijag

2) Pohchteht fch Eir b â.

Nogrees ar sahgi to kohku ne tablu no semmes
labbâ libhsenâ un taisnâ weetâ. Peehlibdini sah-
ga greefumu glubdenu ar nafi. Skalbi to zelnu
widdû pufsohtru tulli dsilli. Utdarri to plihfu-
mu ar kahdu fihliti. Sataifi pohteschanas sarri-
nam appafschaju gallu kâ fihli (eefschpufb fahnu
drufzin plahnaku), tä kâ sarrina appafschaja azz
ahrupuffe tuwu wirf zelnu stahw. Gepsraudi nu
to tanni plihfuna, ka misa wirf misas labbi
stahw. Zewelz to schelschanas fihli ahra, ap-
fimehre ar pohstwasfu to pohteschanas sarrinu,
zelnu, winna plihfumu un pahrsen to weetu ar
luppату un lufku.

3) Pohte fchana mi fâ.

Darri ar to zelnu kâ augfchâ mahzihts. Greef
ar nafi pahri tulleb us appafschu misâ. Atlohbi
to no abbam greefuma puffedim. Taifi pohte-
schanas sarrinu ka kahdu fohbu baddamu, un
prohti, fur tas greefumb eefahkabs, drufzin
eerdohbi, ka tas us to nogreestu zelnu bischkin at-
mettahs. Gepsraud to sarrinu starp kohku un
misu 1 libds 1 1/2 tulleb dsillu, tä ka winnu ap-
pafschajais pumpurs pahz zelma misu stahw; un
pabeids tab kâ augfchâ mahzihts.

4) Azslikfchana noteek us plaukfo-
fchu un gullofchu azz; us plaukfofchu
Zuhni mehneft, us gullofchu no Au-
gust libds Septembara widdû.

Nemm stipru schibs waffaras sarru. Ar ittin
affu nafi greef schkehrsam 1/4 tulli appafsch pum-
pura. Greef 1/2 tulli wirf pumpuru libds schkehrf-
greefumam us appafschu, tä ka ta azz tä Δ is-
fatahs. Tam greefumam waijag smalkam

bucht, ka tif kahds masumb no kohka azz paleef.
Taifi pohtejama kohka misâ weenu greefumu kas
tä 1 isfatahs. Ne atlohbi misu tablak, ne kâ
waijaga. Stumm to azz no appafsch us aug-
fchu appafsch to misu, un faseen to weetu ar fa-
waffotu bantiti jeb lufku. — Pehz 3 jeb 4 ned-
delas taifi to faiti wallam.

(Zurplikam walraf.)

Teefas flubdin a fchana s.

No Sirmeles pagasta teefas tohp wiffem par sinu
sinamu darrihts, ka tee Sirmeles faimneeki Muifem-
neeku Frizzis, Muzzeneeku Frizzis un Wezefstrikfu
Zannis, fawas mahjas nefpehziabas dehl irr nodewu-
fchi, tadehl tohp wiffi parradu deweji to augfchâ min-
netu faimneeku usfaukti, lai tee ar sawahm taisnahm
praffifchannahm wifswehlafi libds 7to Meija f. g. pee
fchibs pagasta teefas peeteizahs.

Sirmeles pagasta teefa, 7tä April 1834. I
(Z. G.) ††† Frzehn Gotthard, pagasta wezzakais.
(Nr. 55.) E. Kanopka, pagasta teefas ffrihweris.

Wiffi tee, kam kahdas taisnas parradu praffifcha-
nas pee ta pee leelas Versteles muifchas peederriga faim-
neeka Yahnu Zurra buhtu, furram fawas mahjas in-
wentariuma trufkuma dehl nonemtas un par winna
mantu konkurse nospreefta, tohp usaizinati, lai tee
wifswehlafi libds 28to Meija mehnescha deenu f. g.
pee fchibs pagasta teefas peeteizahs un fagaida, kas
pehz likkumeem spreefts tapb.

Zeela Versteles pagasta teefa 2trä April 1834. 2
††† Benzehn Kriifchjahn, pagasta wezzakais.
R. Stengel, pagasta teefas ffrihweris.

Us pawehleschamu tahs Wauffas aprinka teefas tohp
no Lambertmuifchas pagasta teefas sinams darrihts,
ka tas fcha pagasta puifis Zehkabs no Dadschu mah-
jahm, weena parrada no 20 fudr. rub. labbad, us at-
deeneeschamu uhtropé isfohlihts tapb, un tas isfohli-
fchanas termihns us to 24tu fullu mehnescha deenu
nolifts irr.

Lambertmuifchas pagasta teefa 3rimâ Merz 1834. 2
††† Pufse Miffel, pagasta wezzakais.
(Nr. 27.) G. Wilhelm Klementz, pagasta teefas
ffrihweris.

No Misputteb pils pagasta teefas tohp paflubdi-
nahs, ka 22trä April f. g. turpat muifchâ tahs at-
stahstas mantas ta fchê nomirruscha waggara, ka gul-
tu-brahnas, fastes, flapji, weens fudraba pulkstens,

drehbes, drahuas un wehl zittas namma lectas prett
faldru mafsu uhtropé taps pahrdohstas.

Uiskputtes pilz pagasta teefâ, rotâ April 1834.

††† Schibbu Jehkabs, pagasta wez-
zakais.

(Nr. 19.) Friedr. Kawanell, pagasta teefas ffriz-
weris.

Zittas fludbinaschanas.

No Jggeneš muischas waldischanas tohp wiffi pee
schahs muischas peederrigi pagasta lohzefti — fas ar
jeb bes passes grahmatahm no scha pagasta iegahjuschi
— usaiginati, dehl peeraktischanas eelsch teem jau-
neem rewisiones rulleem, bes kaweschanas scheid pee-
meldetees, zittadi tohs usluhkohs itt ka buhtu isbeh-
gusch, un tohs nepeeraktishs rewisiones rulle.

Jggene, 18tâ Merza 1834.

La muischas waldischana.

La pee Kulbigas Kalnamuischas peederriga rummel
sweije taps no Jahneem 1834 us weenu gaddu, un
tash sweijmeistera mahjas, ar peederrigeem laukeem,
dahrseem un plahwahn, us 12 gaddeem us nohmu
isdohtas, un tiks tanni 8tâ un rotâ Meija f. g. pee
Kulbigas pagasta teefas isfohliti. Pee muischas wal-

dischanas un pagasta teefas tohp peerahdihst, kahda
wihse ta nohmu isfohlischananowehleta.

Krohna Behrsmuischâ waggara weeta dabbujama.
Wihri, fas nam apsewoti, un kam labbas apleezina-
schanas sihmes, war pee tash muischas waldischanas
tadeht meldetees.

Wez Swahrdes Jurga tirgus kricht scho gadd' us
ohtrdeenu, to deenu pehz ohtru leeldeenas swehtku
deenu. Det kad tas par tumu pee teem swehtkeem,
tapehz taps tas tirgus 2 deenas wehlafti,
tas irr, zektortdeenu, 26tâ April turrehts,
un to wakkaru preelsch tam winsch zelsees.

Las Saldes muischas tirgus, fas ifgadd tanni tresch-
deenâ pehz waffaras swehtkeem tohp turrehts, scho-
gadd — Jahnu laiku deht — treschdeenâ preelsch
waffaras swehtkeem, tas irr, 6tâ Juhni,
taps noturrehts.

Saldes muischâ, rotâ Aprila 1834.

La muischas waldischana.

Naudas, labbibas un prezzu tirgus us plazzi. Nihgê tanni 9tâ Aprila 1834.

	Sudraba naudâ. Rb. Rp.		Sudraba naudâ. Rb. Rp.
3 rubli 61½ kap. papihru naudas gelbeja	I —	I pohds kannepu . . . . . tappe maksahst ar	— 65
5 — papihru naudas	I 38	I — linnu labbas furtes — —	2 80
I jauns dahlberis	I 32	I — — flittakas furtes — —	2 50
I puhrs rudsu . . . . . tappe maksahst ar	I 50	I — tabaka	— 90
I — kweeschu	I 80	I — dselses	— 65
I — meeschu	I —	I — sweesta	2 20
I — meeschu = putrainu — — —	I 50	I muzza silku, preeschu muzzâ — —	5 —
I — ausu	— 70	I — — wihkschnu muzzâ — —	5 20
I — kweeschu = miltu	2 20	I — farkanas fahls	6 —
I — bibbeletu rudsu = miltu — — —	I 70	I — rupjas lebdainas fahls — —	5 —
I — rupju rudsu = miltu — — —	I 45	I — rupjas baltas fahls — —	4 25
I — sirnu	I 30	I — smalkas fahls	4 —
I — linnu = sehklas	2 50	50 grafchi irr warra jeb papihres rublis un warra nauda stahw ar papihres naudu wecnâ maksâ.	
I — kannepu = sehklas	I 40		
I — kimmenu	5 —		

B r i e f f e h t.

No juhrmallas-gubernementu augstas waldischanas pusses: Hofraht von Braunschweig, grahm. pahrluhfotais.